

BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

KÜRESEL SİYASET VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ORTADOĞU'DA YÖNETİM VE SİYASET

DÖNEM ÖDEVİ – FİLM DEĞERLENDİRMESİ

KARAGÖZ VE HACİVAT NEDEN ÖLDÜRÜLDÜ?

“Karagöz ve Hacivat Neden Öldürüldü?” filmi, Osmanlı Beyliği’nin devletleşme sürecindeki güç savaşları, siyasal entrikalar kadar dinsel, etnik ve kültürel renkliliği de çok güzel, incelikle ve zekice işlemiş, şimdiye kadar izlemediğim için kendime kızdığım bir eser oldu.

Filmin geçtiği dönem itibariyle Osmanlı’nın birden çok düşmanı bulunmaktadır; diğer Türk beylikleri, Moğollar ve Bizans. Ancak gündelik toplumsal hayatta gözlemlenen dinlerin, ırkların, kültürlerin geçirgenliğini siyaset alanında da film süresince takip edebilmekteyiz. Farklı güç odakları arasında başta elçi sonra devlet adamı karakteri ile gidip gelen ilkesiz ve erdemsiz Pervane ve takipçilerinin (Güven Kıracı) genç Osmanlı Devleti’nin siyasi eksenini belirlediğini görmek izleyiciyi elbette hüznlendiriyor.

Karagöz ile Hacivat’ın gerçekten ne zaman, nerede yaşadığı, hatta yaşayıp yaşamadığı bile bilinmemektedir. Ancak film çerçevesinde aktarılan konum Bursa’dır ve bu ikilinin bir araya gelişinin tesadüfi ve ulvi yanı güç odaklarını başta eğlendirirken sonradan rahatsız eder. Siyasetin mizahının can alması bizi şaşırtmalı mı? Ellerin kirli, insanların cahil olduğu ortamlarda kara mizah bir idam fermanına hep din enstrümanı kullanılarak dönüştürülmedi mi?

Karagöz ile Hacivat'ı idama götüren görünürdeki konu bitmeyen bir cami minaresiydi. Oysa ki idamlıkların canını gerçekten alan zenginlik ve güç adına yaşanan aç gözlülüktü. Aç gözlülük ve güç yarışı 21. yüzyılda da halen milyonlarca insanın umarsızca ölümüne neden oluyor ve Pervane gibiler hala her yerde ve asla doymuyorlar.

Filmde bir diğer dramatik konu ölüm sehпасına boynunu dayamış iki adamın arasındaki çaresizce cereyan eden söyleşiye halkın hala gülmesidir. Kahkahalar ile gülen halk kafalar kesilince de hiçbir şey olmamış gibi döner, gider. Ortalığa “Hak, hukuk, adalet” diye haykıran insanların gözleri önünde gerçekleşen nice haksızlık, hukuksuzluk ve adaletsizliğe sessiz kalmaları aslında sadece filmlerde değil, gerçek hayatta da olandır. Film bu zalim gerçekliği de izleyicisine göstermektedir.

Karagöz ve Hacivat'ın yaşadığı toplumsal dokunun yansıttığı başta dinsel/inançsal çeşitlilik, hoşgörü ile kadının Osmanlı içindeki eşit ve güçlü konumu filmin kanımca en yüz akı bölümleridir. Başlangıçtan itibaren Osmanlı'nın önce Bizans prensesleri, sonrasında da sadece gayri Müslüm kadınlardan çocuklarının olması filmde Ayşe Hatun (Şebnem Dönmez)'un da gizli bir Hristiyan olduğu vurgusu ile gösterilirken babası Osman Bey'in bunu bildiği halde hiçbir itiraz veya uyarıda bulunmaması inançsal hoşgörü ve saygıya güzel bir örnektir.

Mevlana “Akılsız yürek budala, yüreksiz akıl zalimdir” der. Filmin sonuna doğru Karagöz Hacivat'a nasıl bir ikili olduklarını anlatmak için “Ben yüreğim, sen akılsın” dediğinde, onların siyaseten birlikteyken “tam” olduklarını ve böyle bir analizi ancak yüreği olanın yapabileceğini düşündüm. Sonra kendime sordum ‘ben yürek mi olmak isterdim, akıl mı?’ Cevabım; bilmiyorum.